

คำถาม-คำตอบทางพระพุทธศาสนา

ประจำเดือนเมษายน 2552

ดร.ปฐมพงษ์ โพธิ์ประสิทธิ์อินทร์

<http://www.bodhinanda.com>

คำถาม 10: อาตมาอยากเรียนถามท่านอาจารย์ว่าในเทวโลกนั้น เหล่าเทวดามีการจับกันหรือปล่าว? และมีเพศสัมพันธ์กันแบบมนุษย์หรือไม่? ขอเจริญพร (พระฐิติวิฑูโร/กรุงเทพมหานคร)

คำตอบ: การจับกันและการมีเพศสัมพันธ์มีหลายและละเอียดไปตามคุณธรรมของสัตว์ครับ ถ้าเป็นเดรัจฉานซึ่งมีกิเลสตัณหามาก การเสพกามก็หลายมาก เห็นได้ง่าย ไม่ต้องอายอะไร สำหรับมนุษย์ ถ้าเป็นประเภทไม่ได้ฝีกอบรมในศีล สมาธิและปัญญา ใช้ชีวิตตามสัญชาตญาณอย่างสัตว์ พวกนี้ก็จะหาผู้หญิงมาด้วยวิธีมีขอบ เช่น หลอกหลวง ต้มตุ๋นหรือจูดคร่า ฯลฯ เพื่อเสพกาม แต่ถ้าเป็นมนุษย์ที่มีศีลธรรมหรือคุณธรรมสูงขึ้น การจับก็จะสุภาพมากขึ้น เพราะต่างฝ่ายต่างมีคุณธรรม และเน้นคุณธรรมเพื่อให้สามารถมีโอกาสปฏิบัติธรรมร่วมกันและครอบครัวจะได้มั่นคงยิ่งขึ้น ยิ่งพัฒนาคุณธรรมกล่าวคือศีล สมาธิ ปัญญามากๆ กิจกรรมที่เกี่ยวกับเมถุนธรรมก็จะลดลง เพราะการมีคุณธรรมนำไปสู่การบรรลุนิพพานซึ่งปลอดจากการเสพเมถุนอย่างสิ้นเชิงนั่นเอง ส่วนเทวดาทุกอย่างจะละเอียดขึ้น ภาพรวมของเพศสัมพันธ์ของสัตว์ (พระไตรปิฎก ที่.ปาฎิ.11/281/246 แบ่งภพของสัตว์ที่ยังบริโศกคามออกเป็น 5 เรียกว่า 'ปัญญาคติ' กล่าวคือภพพวกสัตว์นรก, ภพพวกสัตว์เดรัจฉาน, ภพพวกเปรต, ภพพวกมนุษย์และภพพวกเทวดา ในที่นี้ ผู้เขียนอธิบายเฉพาะมนุษย์และเทวดา) มีดังนี้:-

1.ระดับสัตว์เดรัจฉาน โดยปรกติ โดยปรกติ สัตว์เดรัจฉานมีชีวิตอยู่ด้วยสัญชาตญาณขั้นพื้นฐาน สัญชาตญาณเหล่านี้เป็นตัวกระตุ้น เช่น หิว ก็แสวงหาอาหาร โกรธขึ้นมาก็กัดกันหรือฆ่ากันจนตาย ง่วงก็นอน เวลาต้องการผสมคู่กับเพศเมียก็จะแย่งกันในหมู่เพศผู้ด้วยกัน ใครเข้มแข็งกว่าก็ชนะ และไม่มีความรับผิดชอบ บางทีก็จูดกระชากลากดูตัวไปข่มขืน (เหมือนลูกนักร้องเพลงเพื่อชีวิตบางคนนั่นแหละ!) บางทีก็เกิดการต่อสู้แย่งชิงกันระหว่างตัวผู้ ทำให้เกิดการบาดเจ็บหรือล้มตายไปหลายตัว สัตว์บางตัวบางทีก็ใช้เล่ห์เพทุบายหลอกวงต่างๆ นานาเพื่อให้ตัวเมียยอมหลังจากผสมคู่กันแล้ว ก็ไม่มีความรับผิดชอบใดๆ อาจมีสัตว์เดรัจฉานบางประเภทรับผิดชอบบ้าง แต่ภาระหนักอยู่ที่สัตว์เพศเมีย

2.ระดับมนุษย์ มนุษย์มี 2 ประเภทหลักๆ คือมนุษย์ที่มีศีลธรรมและไม่ค่อยมีศีลธรรม พฤติกรรมของมนุษย์สองจำพวกนี้ในเรื่องเพศสัมพันธ์ก็ต่างกันด้วย มนุษย์ทั้ง 2 ประเภทนี้ก็คละเคล้าอยู่ในสังคมโลกในปัจจุบัน ซึ่งวิญญูชนจักต้องแยกแยะให้ละเอียดรอบคอบถึงจะสามารถจำแนกแจกแจงบุคคลเหล่านี้ได้ เพราะคนชั้วก็พยายามทำให้คนอื่นมองว่าตัวเองดี มีแต่สิ่งเกิดพฤติกรรมเป็นระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้นจึงจะรู้ได้ว่าดีหรือชั่ว

2.1 สำหรับมนุษย์ที่ไม่มีศีลธรรม มนุษย์ประเภทนี้ไม่ค่อยมีศีล สมาริและปัญญาเท่าไรๆ การมีเพศสัมพันธ์ค่อนข้างหายาบ บางคนก็เริ่มจีบผู้หญิงไปอนตั้งแต่เริ่มแตกเนื้อหนุ่ม หลอกล่อสารพัดอย่างเพื่อให้ได้ตัวผู้หญิงมา ผู้หญิงมักอ้างและยกย่องตัวเองว่าฉลาด ดั่งภษิตไทยยกย่องผู้หญิงว่ามีมารยาร้อยแปดเล่มเกวียน แต่ไม่ว่าผู้หญิงจะมีมารยาเพียงไรก็สู้ผู้ชายเจ้าชู้ไม่ได้ เพราะพวกนี้มีร้อยเล่ห์พันเหลี่ยม บางคนเที่ยวโสเภณีประจำแต่พออยากแต่งงานก็หาผู้หญิงดีๆ บางคนเมื่อไม่สมหวังก็ไปจุดกระซอกลากหญิงสาวมาปล้ำข่มขืน บางคนใช้วิธีเสแสร้งเป็นคนดีเพื่อเข้าไปจีบหญิงสาว ครั้นหญิงสาวตายใจก็พาไปที่พักแล้วมอมยาสลบหรือมอมเหล้าแล้วข่มขืน บางคนยกพวกไปข่มขืนถึงที่พักหรือหอพักเอาดื้อๆ มนุษย์ระดับนี้มีสัญชาติญาณแบบสัตว์เดรัจฉานอยู่มาก จะดีกว่าสัตว์เดรัจฉานซึ่งมีข้อจำกัดในด้านสภาพอินทรีย์เท่านั้น ดังนั้น สัตว์เดรัจฉาน เช่น ควาย ช้าง ทรนไม่เป็น ร้องเพลงไม่เป็น ไล่สุทรผูกเนคไทไม่เป็น ใช้บัตรเอทีเอ็มไม่เป็น ทำกับข้าวไม่เป็น ฯลฯ แต่สัญชาติญาณดิบๆ ซึ่งเป็นกิเลสของคนพวกนี้ยังมีอยู่ไม่ต่างจากสัตว์เดรัจฉานเลย ชาตีก่อนคงจะเป็นสัตว์เดรัจฉานนั่นแหละครับ ชาตินี้จึงติดนิสัยมา

สังเกตจากข่าวมัยคริบ ผู้หญิงถูกจับไปข่มขืนแล้วถ่ายคลิปลงโซเชียลมีเดีย ถ้าอ่านจากข่าวมักไม่ใช่คนเป็นแฟนกัน หากแต่เพิ่งรู้จักกันได้ระดับหนึ่งเท่านั้นเอง จากนั้น ฝ่ายชายก็ใช้อุบายชวนหญิงสาวไปเที่ยวขับบ้าง ไปที่พักตัวเองบ้าง ฯลฯ หญิงสาวที่ซึ่งมีอยู่มากในทุกวันนี้ก็พยายาม 'แต่งสวย' เพื่อให้เป็นที่ประทับใจของฝ่ายชายซึ่งเธอคิดว่าคงเป็นสุภาพบุรุษมาจากนิยายโรมานซ์อะไรสักเรื่อง ซึ่งจะเอาใจใส่ดูแลเธอราวกับนางฟ้า โดยไม่มองถึงความจริงในสังคมปัจจุบันว่าผู้ชายชั่วไปถึงไหนแล้ว จากนั้น เมื่อสบโอกาสเหมาะ ฝ่ายชายก็หาโอกาสใส่ยานอนหลับหรือยากระตุ้นเซ็กส์ในเครื่องดื่ม ทำให้ผู้หญิงเหล่านี้อ่อนระทวย พอตื่นมา เธออาจกลายเป็นเมียของชายที่เห็นคามคนเดียวหรืออาจจะหลายคน

ปัญหานี้เกิดจากความโล่ง 2 ประการ กล่าวคือประการที่หนึ่ง ไม่สนใจคำสอนของวัฒนธรรมไทยที่สอนให้รู้จัก 'รักษานวลสงวนตัว' หรือ ไม่ควรใจง่ายกับผู้ชายเกินไป ประการที่สองคือไม่กล้าแจ้งความเพราะกลัวว่าพ่อแม่หรือญาติพี่น้องหรือสังคมจะตำหนิ เพราะการที่ตัวเองหนีไปเที่ยวกับผู้ชายนั้นอาจจะได้โทษพ่อแม่ว่าไปห้องสมุดบ้าง ไปกิจกรรมมหาวิทยาลัยหรือโรงเรียนบ้าง ฯลฯ เมื่อความมาแตกว่าโดนหลอกไปข่มขืน เธอจึงไม่กล้าเอาหน้าไปสู้ใคร

ผู้ชายเช่นที่ว่านี้จะทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้เพศสัมพันธ์ที่ตนปรารถนาโดยไม่มี ความจำเป็นต้องรับผิดชอบ โดยไม่จำเป็นต้องแต่งงาน โดยไม่จำเป็นต้องมีการสุขอ โดยไม่จำเป็นต้องเห็นหัวผู้หลักผู้ใหญ่ของฝ่ายหญิง คนพวกนี้จะรวมหัวกันเขียน อธิบายหรือแสดงความเห็นออกมาทางสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสิ่งพิมพ์และครบงำสังคมไทย ตลอดเวลาว่าพรหมจรรย์ไม่มีความจำเป็น พรหมจรรย์ไม่มีความสำคัญ การมีเซ็กส์เป็นเรื่องธรรมชาติและเป็นธรรมดาสำหรับมนุษย์ คนพวกนี้นั่นเองที่ผลิตสื่อลามกอนาจาร คนพวกนี้นั่นเองที่ผลิตเวปไซต์และช่วยกันโพสต์ภาพลามกอนาจารหรือคลิปวีดิโอต่างๆ คนพวกนี้นั่นเองที่หากินกับสื่อลามกอนาจาร นอกจากนั้น คนพวกนี้นั่นเองที่ส่งสัญญาณครอบงำสังคมจนกระทั่งให้มีการสอนวิชาเพศสัมพันธ์ เน้นวิธีร่วมเพศหรือหาความสุขทางเพศแบบที่ตะวันตกสอนกันตั้งแต่วัยเด็กโดยไม่สนใจต่อวัฒนธรรมของตนเอง บางคนก็เป็นคอลัมนิสต์ตามหน้าหนังสือพิมพ์และนิตยสาร บางทีไปตามตื้อผู้หญิงแล้วผู้หญิงไม่ชอบก็ใช้วิธีลวงหรือบางทีก็ใช้วิธีหลอกล่อทางโปรแกรมแชตบ้าง

บางคนอยากมีเพศสัมพันธ์กับผู้หญิงแล้ววางแผนแม้กระทั่งให้มีพิธีหมั้นหรือพิธีแต่งงาน บางทีการมีเพศสัมพันธ์ก็อาจจะทำในที่ใจแจ้งต่อสาธารณะ เช่น ถ่ายคลิปเผยแพร่ หรือถ่ายรูปเก็บไว้ประจาน กลัวฝ่ายตรงข้ามตีจาก ฯลฯ ผู้ชายกลุ่มนี้เองที่สร้างเว็บไซต์แล้วเผยแพร่คลิปหรือรูปลามกอนาจาร สร้างปัญหาให้สังคมไทยไม่หยุดหย่อน

แม้ฝ่ายที่เป็นหญิงเองก็มีหลายคนไม่รักจนลงสองตัว แต่งกายโป๊เปลือย นุ่งน้อยห่มน้อย ซึ่งติดนิสัยมาแต่สัตว์เดรัจฉานที่อยู่อย่างโป๊ๆ เปลือยๆ ซึ่งเราเรียกพวกนี้ว่า ‘สุวรรณมาลี’ (หญิงดอกทอง) ผู้หญิงพวกนี้เองที่เข้าไปมีส่วนร่วมช่วยทำให้แนวคิดของคนพวกนี้แพร่หลายในสังคมไทย เราจะเห็นว่าพวกหญิงดอกทองมีมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะได้คนในวงการบันเทิงเป็นต้นแบบที่ไม่ดี นิสัยผู้ชายที่เห็นโดยมาก ที่ผมบัญญัติพวกนี้ว่าเป็นพวก ‘เมถุนนิยม’ ชอบล่าผู้หญิงเพื่อบำเรอความใคร่ ครั้นได้ตัวผู้หญิงแล้วก็ทิ้งอย่างไม่มีไยดี ถึงแต่งงานแล้วก็พยายามหาโอกาสสมสู่กับผู้หญิงอื่น นอกใจภรรยาของตนเอง แม้จะอายุเข้าเลขยี่สิบปีจนวัยแล้ว คนพวกนี้ก็เสาะแสวงหาไวอะกร้าหรือยาเสริมพลังทางเพศอื่นๆ เพื่อให้มีกำลังในการมีเพศสัมพันธ์ต่อไปได้อีก

ผลกระทบที่พวกนี้จะต้องประสบก็คือ 1. มะเร็งต่อมลูกหมาก/มะเร็งปากมดลูก ผมตั้งข้อสังเกตพวกดาราดาราและนักการเมืองที่ฉาวโฉ่หลายคน 2. เมื่อสมสู่มากๆ จนเกินพอดีจิตใจจะวิปริต เพราะราคะคือความยึดติดพระพุทธรศาสนาสอนว่าเมื่อเสพมากๆ แล้วจะอดกระเซ้าให้ผู้เสพจนถึงจนกระทั่งจิตวิปริตเพราะอยากลองเสกกับคนในเพศเดียวกัน จนจิตใจเบี่ยงเบนกลายเป็นคนลักเพศ หญิงไม่ใช่ชายไม่เชิง ทำให้คนพวกนี้มีโอกาสไปเกิดเป็นกะเทยหรืออุกโตพญานกในภพหน้า 3. เมื่อเกิดในภพต่อไป จะไม่มีความสมหวังในความรักและครอบครัวจะแตกสลาย ปัจจุบัน ผู้ชายทำงานนี้มีมาก ผู้หญิงที่จะตกเป็นเหยื่อของคนพวกนี้ก็มากขึ้นด้วย มนุษย์ระดับนี้บางคนจะหมกมุ่นไปช่วยกันผลิตสื่อลามกอนาจารหรือสร้างเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่สื่อลามกอนาจาร

2.2 สำหรับมนุษย์ที่มีศีลธรรม มีภาชิตินิโตะประเทศ (M.R.Kale, *The Hitopadesa*, Delhi: Motilal Banarsidass, p.3) ซึ่งผมเคยอ้างในเว็บนี้หลายครั้งว่า อาหารนิทรากุญไม่ถุน จ สำนวนเมตตพสุภิกษุภณามุทธโม หิ เตชามธิโก วิเศษ ธรรมเมณ หินา ปศุระ สมานา (แปลว่า ‘ความต้องการอาหาร, ความต้องการการนอนหลับ ความกลัวและความต้องการมีเพศสัมพันธ์มนุษย์มีเช่นเดียวกับสัตว์เดรัจฉานทุกอย่าง ธรรมะทำให้มนุษย์ต่างจากสัตว์เดรัจฉาน ถ้ามนุษย์ไม่มีธรรมะเสียแล้ว มนุษย์ก็จะมีค่าเท่ากับสัตว์เดรัจฉาน’) มนุษย์ที่มีคุณธรรมมากจะไม่ใช้ความพยายามในการจับกันนาน เพราะมีคุณธรรมกำกับ แค่พูดจาทำความเข้าใจกัน เมื่อต่างฝ่ายต่างรู้มุมมองชีวิตกันว่าอีกฝ่ายเป็นคนดีก็ตกลงแต่งงานกันได้ เมื่อแต่งงานไปแล้ว ก็จะรักแต่คู่สามีภรรยาของตนเอง ไม่ประพฤตินอกใจกัน ถึงแม้จะมีโอกาสมากมายเอื้ออำนวยให้ผิดศีลข้อกาเมสุมิจฉาจารก็ตาม ถึงแม้ว่าอีกฝ่ายไม่สามารถจะร่วมมีเพศสัมพันธ์ด้วย เช่น ตั้งครรภ์หรือเมื่ออายุเพิ่มมากขึ้น ก็จะใช้ขันติธรรมข่มราคะซึ่งเป็นส่วนเกินนั้นเสีย นอกจากนั้น ยังเว้นการมีเพศสัมพันธ์ในวันอุโบสถศีลด้วย เมื่อเข้าปัจฉิมวัยแล้ว แม้จะมีความต้องการทางเพศอยู่ก็สามารถข่มได้โดยอาศัยขันติธรรม ไม่จำเป็นต้องตอบสนองสัญชาตญาณดิบๆ เสมอไป

พูดง่าย ๆ ก็คือถึงแม้ว่าจะมีต้นเหตุนั้น แต่ก็ควบคุมได้ด้วยอำนาจศีลธรรมที่ผิวเมียมี่ต่อกันนั่นเอง นี่คือขั้นตอนการให้ชีวิตคู่ของมนุษย์มีศีลธรรมทั่วไป ยิ่งถ้ามนุษย์ผู้มีศีลธรรมเหล่านี้ปฏิบัติสมาธิวิปัสสนาด้วยกัน ภาคะต้นเหตุที่มีก็จะเจือจางไปด้วย นอกจากนั้น ยังไม่สนับสนุนส่งเสริมสื่อลามกอนาจารซึ่งส่งเสริมกาเมสุมิจฉาจารย์ไม่ว่าด้วยกรณีใดๆ ด้วย แม้จะแต่งกายก็เรียบร้อย เพราะจิตใจมีศีล สมาธิและปัญญากำกับ เราจึงเห็นว่าพวกที่ส่งเสริมสื่อลามกอนาจารนั้นเป็นระดับปุถุชนที่หยาบหนาด้วยกิเลสและแสดงความอยากให้เห็นอย่างหยาบๆ คล้ายสัตว์เดรัจฉานนั่นเอง รางวัลที่มนุษย์ผู้มีศีลธรรมจะได้รับกันก็คือ 1.การไปเกิดในภพภูมิที่ดีหลังจากละโลกนี้ไปแล้ว 2.ไม่ว่าเกิดในชาติไหนก็ตาม ชีวิตแต่งงานหรือมีครอบครัวจะอยู่เย็นเป็นสุข ครอบครัวเป็นปึกแผ่น และลูกหลานอยู่ในอโวกาที่ดี 3.ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียนพิสาหัสมากจนหลงทำกาลกิริยาในบั้นปลายชีวิต 4.บรรลุนิพพานได้ง่าย เมื่อได้พบอริยสงฆ์สาวก ทำให้ยุติการเวียนว่ายตายเกิดได้เร็วขึ้นกว่าปุถุชนอื่นๆ ช่างต้น

3.ระดับเทวดา ในเทวโลกนั้นยังเป็นระดับกามธาตุอยู่ หมายความว่ายังมีการบริโภคกามคล้ายมนุษย์ เพียงแต่วัตถุกามจะละเอียดกว่ามนุษย์ เพราะการไปเกิดเป็นเทวดานั้นโดยภูมิสูงกว่ามนุษย์ ความสุขจึงประณีตกว่ามนุษย์ ในพระไตรปิฎกมีกล่าวถึงว่าเทวโลกเพียงพร้อมด้วยกามอยู่ (ขุ.มหา.29/2/1; ขุ.จ.30/27/5: 'อปัจจ อติตา กามา อนาตตา กามา ปจจุปปุณฺหา กามา...หีนา กามา ปณีตา กามา อาปายิกา กามา มานุสิกา กามา ทิพฺพา กามา...' ; อภ.วิ.35/1106/570: 'อฺปฺปิ เต กามาจฺจรา สพฺพกามสมฺมฺธิโน') อย่างไรก็ตามก็ดี เหล่าเทวดามีความสุขทางกามารมณ์ละเอียดหรือหยาบไม่เท่ากัน เทวดาชั้นต่ำที่ยังมีกิเลสหนาจะแสดงความรักต่อกันหยาบๆ (แต่จะละเอียดกว่ามนุษย์) เทวดาในภพสูงขึ้นไป กิจกรรมการมีเพศสัมพันธ์ไม่มี แต่จะมีการแสดงความรักต่อกันในรูปแบบที่ละเอียดยิ่งขึ้น ถ้าไปถึงระดับชั้นพรหมโลกไป ความต้องการทางเพศไม่มีโดยเด็ดขาด เพราะพรหมโลกเป็นชั้นของรูปธาตุ/อรูปธาตุซึ่งอยู่เหนือกามธาตุ เป็นความสุขที่ได้ทางจิตล้วนๆ สูงไปกว่าความสุขทางกามารมณ์แบบที่สัตว์เดรัจฉาน, มนุษย์และเทวดาในชั้นกามธาตุเสพกันอยู่

ปัญหาที่ท่านถามว่าเทวดามีการจีบกันหรือไม่? ผมขอตอบว่าการไปเกิดเป็นเทวดานั้นคือการไปเกิดในภพอีกภพเพื่อเสวยผลกรรมดี เทวดามีสูงต่ำต่างกันเพราะผลกรรมดีที่เคยทำนั้นมากน้อยต่างกัน ดังนั้น ถึงเทวดาจะมีชายของตนเอง ชายเหล่านี้ก็จะเกิดมาด้วยบุญกรรมที่เคยทำเพื่อจะเป็นภรรยาของเทวดาผู้นั้นโดยเฉพาะ โดยไม่ต้องไปวิ่งเต้นไล่จีบกันเหมือนเทวดาในเทพนิยายปรัมปราของกรีก ซึ่งบางทีก็แย่งสามีภรรยากันให้วุ่นวายไปหมด ยกตัวอย่างเช่น เทวดานามว่าพระอินทร์หรือท้าวสักกะ ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์เคยรวมทำบุญหรือความดีกับหญิงใดเอาไว้ หญิงผู้นั้นก็จะมาเกิดในวิมานพระอินทร์โดยพระอินทร์ไม่จำเป็นต้องจีบหรือยกขันหมากไปสู่ขออะไรมาให้เสียเวลา อาจมีการทักทายกันพอเป็นพิธีเท่านั้น

ส่วนกามกิจของเทวดาในแต่ละชั้นนั้นก็ยังมีอยู่เช่นเดียวกับมนุษย์ทุกอย่าง ดังพระพุทธานุศาสน์ยืนยันว่า 'เหล่าเทวดาทั้ง 6 ชั้นยังพรั่งพร้อมด้วยกามคุณ' (อภ.วิ.35/1106/570: อฺ เต กามาจฺจรา สพฺพกามสมฺมฺธิโน) หากแต่กามคุณที่บริโภคนั้นละเอียดไม่เท่ากัน (รายละเอียดโปรดดูอรรถกถาสังคีติสูตร, อรรถกถาอุปปัตติสูตร) คัมภีร์พระไตรปิฎกและอรรถกถาอธิบายไว้ไม่ค่อยละเอียดเท่าใดนัก คัมภีร์อรรถกถาสังคีติสูตรอธิบายไว้กว้างๆ ว่า หลิตมตฺเตน โยโลกิ

ตามมติของ อาลิงกิตมตฺเตน ๑ เตสํ กามกิจฺจํ อธิษฺฏติ: ‘กามกิจสำเร็จแก่พวกเทวดาเหล่านั้นด้วยสักว่าหัวเราะ, ด้วยเหตุสักว่าเพ่งมองดูกัน’ แต่บางอาจารย์ก็ปฏิเสธบอกว่าถ้าไม่มีสัมผัสกัน กามกิจก็ไม่สำเร็จได้ (กามโยคสูตรตฺตวณฺณนา, ปรมตฺถทีปนี, ฉบับมหามกุฏฯ พ.ศ.2535, หน้า 466: น หิ กาเยน อหฺสนตฺตสฺส โฝฏฐพฺพกามกิจฺจํ สาเรติ) เทวดาก็มีการเสพกามเหมือนมนุษย์ แนวคิดในอรรถกถาสังคีติสูตรมีพระเถระสมัยหลังอธิบายไว้ ถ้าผมจำไม่ผิดเป็นคัมภีร์เตรสถันทฎีกา ซึ่งเป็นฎีกาวิญญูปิกข์ เข้าใจว่าแต่งขึ้นที่ประเทศพม่า ผมขออธิบายตามชั้นของเทวดาซึ่งมีทั้งหมด 6 ชั้น ดังนี้ครับ

1.เทวดาชั้นจาตุมหาราช กับชั้นดาวดึงส์มีการเสพเมถุนคล้ายมนุษย์เพียงแต่ไม่มีการตั้งครุฑ เพราะเทวดานั้นเกิดมาด้วยบุญกรรม เรียกเป็นศัพท์เฉพาะว่าอุปตติเทพ (ไม่ต้องผ่านการตั้งครุฑหรือคลอด) อย่างไรก็ดี คัมภีร์เตรสถันทฎีกาอธิบายว่าถึงแม้จะมีการเสพเมถุนแต่น้ำองสุกไม่เคลื่อน (ภาษาบาลีเรียกว่าน้ำสุกกะ) เพราะเทวดายังชีพอยู่ได้ด้วยอาหารทิพย์ ไม่มีการถ่ายอุจจาระปัสสาวะ ไม่มีการถ่ายของเสียตามรูทวารต่างๆ ดังเช่นมนุษย์ทั่วไป พวกน้ำมูกน้ำลายมีเช่นกันแต่ซึมและหายไปภายใน ไม่ได้ปรากฏให้เห็นเหมือนมนุษย์, 2.เทวดาชั้นยามา มีแค่การกอดกันเท่านั้นก็สำเร็จกามกิจ เพราะนางฟ้าระดับนี้ได้เคยทำบุญกรรมมาดีกว่า จึงไม่ต้องมีการร่วมเพศ 3.เทวดาชั้นดุสิต ประกอบกามกิจกันด้วยวิธีแค่จับมือกันเท่านั้น, 4.เทวดาชั้นนิมมานรดี ประกอบกามกิจกันด้วยวิธียิ้มให้กันเท่านั้น, 5.เทวดาชั้นปรนิมมิตตวสวัตตี ประกอบกามกิจกันด้วยแค่เพียงสบตากันเท่านั้น เทวดาเหล่านี้ทั้งหมดอยู่ในระดับกามภูมิหรือกามธาตุ

พระพุทธเจ้า (ช.ปฎิ.31/174/123) ทรงแบ่งภูมิออกเป็น 3 ระดับ (หรือ 4 เมื่อรูป อริยมุขีเข้าไปด้วย) คือ 1.กามภูมิหรือกามธาตุ (สัตวันรก, สัตว์ไตรภวน, มนุษย์และเทวดา 6 ชั้น) 2.รูปภูมิหรือรูปธาตุ (ระดับรูปพรหม) และ 2.อรุณภูมิหรืออรุณธาตุ (ระดับอรุณพรหม) การเสพกามในระดับกามธาตุจะหายาบที่สุด พอถึงระดับรูปธาตุและอรุณธาตุ พระพรหมในชั้นนี้จะเสพอาหารทางมโนทวาร เสวยสุขที่เกิดจากฉานจิตล้วนๆ ไม่มีกามารมณ์โดยเด็ดขาด สูงไปกว่าพระพรหมระดับรูปธาตุและอรุณธาตุก็เป็นระดับพระอรหันต์หรือบรรลุนิพพาน สรุปสั้นๆ ว่าเมื่อได้ทำกรรมดีแล้วไปเกิดในสวรรค์ชั้นสูงๆ ขึ้นไป ราคะกิเลสก็จะเจือจางลงด้วย ความพึงพอใจในรสกามคุณจะลดลงไปเรื่อยๆ สูงไปกว่านี้ก็เป็นระดับพรหมโลก พวกพรหมหรือสัตว์ที่ไปเกิดในพรหมโลกจะไม่มีความต้องการทางเพศอีกต่อไป ไม่มีน้ำองสุกหรือน้ำสุกกะ ความสุขที่มีในระดับนี้จะประณีตเกินไปกว่าวัตถุกามเพราะเป็นความสุขที่เกิดจากฉาน